

gospodarske, obertniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi pōli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 3 fl. 60 kr., za pol leta 1 fl. 80 kr., za četert leta 90 kr. pošiljane po pošti pa za celo leto 4 fl. 20, za pol leta 2 fl. 10 kr., za četert leta 1 fl. 5 kr. nov. dn.

V Ljubljani v sredo 6. julija 1859.

Podorína ali zeleni gnoj — in kako se ima podorati.

Podorína (Gründüngung) je pri nas še tako malo znana, da celó domače besede za ta gnoj nimamo. Izposodili smo jo tedaj iz horvaškega jezika po Šuleku, ker se nam prav dobra zdí.

Nemci pravijo temu gnoju „Gründünger“ zato, ker se različne rastline, dokler so še zelene, koj na mestu, na katerem rastejo, podorjejo.

Vsejejo se v ta namen mnogoverstne rastline, da se pognoji njiva ž njimi, kadar gospodarju družega gnoja manjka. Ta podorína je kmetijam včasih velika pomoč.

Naj tedaj povemo, kako se ž njo ima ravnati, da je prav.

Sejejo se v ta namen zlasti take rastline, ktere obilo stebel in perja imajo, da podorane zgñijejo pod zemljo in jo gnojé. Take rastline so rež, grahara, detelja vsake sorte ogeršica, mak, ajda, lupina (ali ovčji bob).

Da pa podorína dobro gnoji, je treba vediti sledeče:

Podorína ali zeleni gnoj se obnaša najbolj le na takih njivah, ki dosihmal niso bile zapušene, ampak dobro obdelane. Na pustí zemlji ne bo dosti dobička, ker na taki rastline le hirajo in stradajo, tedaj ji tudi le malo živeža in rodovitnosti dati morejo, ker same nič nimajo v sebi. Na dobri zemlji pa so sočne in močne, tedaj imajo gnojila dosti.

Drugo je, da gospodar prevdari, ktere gori imenovanih rastlin se njivi, ktero tako gnojiti hoče, najbolj priležejo; — včasih je dobro jih tudi več skupaj (mešanco) vsejati, — le na to je gledati, da take seje skupaj, ktere zlo ob enem času rasti in zeleneti začnejo.

Tretje je, da jih seje gosto in veliko bolj gosto, kakor sicer za seme, — zakaj, gostejše ko so, toliko več bojo gnoja dale. Čeravno tiste semena, ktere so najcenejše, niso vselej najboljše, je vendar pri podoríni na to gledati, da si gospodar izvoli takih, ktere niso drage in mu za ta namen preobilnih stroškov ne prizadenejo.

Četerto je, da jih seje ob pravem času, da kmali ozelenijo in se morejo dosti zgorej podorati.

Za podoranje pa veljajo sledeče vodila:

Ako so rastline zgodaj cvesti začele, je bolje, jih poprej podorati in potem še le, ko je navadni čas za obdelovanje polja prišel, njivo za setev orati. — Če pa so za podoranje namenjene rastline še le v jeseni mesca kimovca (septembra) dosti dorastle, naj se podoranje in oranje za zimsko setev ob enem opravi. — Če storiš uno, da rastline poprej podorješ, moraš gledati na to, da jih podorješ v lepem vremenu in plitvo. Ko tako njivo pozneje orješ za setev, se mora zemlja do tega že dobro vsesti in podorane rastline so mogle večidel že spersteneti. Da se pa to hitreje zgodi, je njivo dobro povaljati, da se podorane rastline popolnoma v zemljo potlačijo.

Če so rastline zlo visoke zrastle, je najbolje, ako se pred podoranjem požanjejo ali posečejo, in potem

še le koj podorjejo. Če pa rastline niso prevelike zrastle, naj se pred podoranjem povaljajo.

Nikoli pa se rastline ne smejo tako dolgo na njivi pustiti, da bi odcvetele, ker cveteče rastline zemljo preveč izpijó in ji preveč moči vzamejo; saj je že sicer znano, da rastline, ktere so dozorele in seme napravile, zemlji veliko več rodovitnosti vzamejo kakor take, ktere so bile zelene že pred cvetjem pokošene.

Kdor pri podoríni tako ravna, jo bo vselej dobro opravil in — hvalil jo bo.

Kurja bolezen.

Kadar začno piščeta peroti pobešati, ali če se života gladko ne derzé, in kadar mersave in klaverne sém ter tjé lazijo, je znamenje, da so ušive, čeravno se na njih glavi nič več kakor kake 2 ali 3 uši ne najdejo, ki so spervega prav majhne, čez nekoliko dni se pa tako poredé, da so kakor ogeršično zernje debele. Pozneje požró piščetam kožo na glavi in se do kostí zarijejo, kar mladim piščancem velike bolečine prizadeva. Pišče od omenjenega merčesa mučeno postane neobčutljivo, začne mižati, se mu ne ljubi zobati, sém ter tjé postaja, dobi belo kožo na jeziku, ki se ji pika pravi, in sčasoma pogine glada. Ravno ta napaka se dostikrat tudi pri kokoših nahaja, če si uši s praskanjem ne odpravijo, ali če jim jih kakošna druga kura z glave ne pobera in ne potrebi. — Najboljše zdravilo te škodljive merčese kokošam odpraviti pa je, če se jim tako hitro ko se zapazi, da kureta jamejo klaverno okrog laziti, po kaplji ribje masti na glavo kane, in nekoliko na nji pomane in vriba. Od omenjene mašobe uši pri ti priči pokajo, in nikdar več kokoš ne napadajo. — Kar je poslanec uši tako odpravljati začel, ni nobenega piščeta, ne kure za piko več zgubil.

„Tauben- u. Hühnerztg.“

Gospodarske skušnje.

(Kako Holandčani sadne drevesa gnojijo.) Holandčanje sadne drevesa tako-le gnojijo: Napravijo namreč okoli drevés z nekim nalaš zato pripravljenim svedrom po čevlji narazen po 3 pavce široke in po 18 pavcov globoke luknje, ter jih z gnojnico zalijejo. Po Lindley-evih skušnjah je za to opravilo najpripraviši čas sadne drevésa z gnojnico zalivati, kader sadje svojo zeleno barvo premenjuje, to je, kadar začne se debeliti. Kadar se pa vidi, da začne zoreti, se ne smejo nič več zalivati, ker še sama voda, čeravno prihaja sad po nji debelejši, sadju prijetni okus jemlje.

(Drevje saditi v slabo pešeno zemljo). Kdor hoče drevésa v slabo zemljo saditi, v tako namreč, kjer vé, da se mu ne bodo po volji ponašale, naj napravi 15 pavcov globoko jamo in naj ji naredí iz cegla ali drugih škerlí 3 čevlje široke tlá, da se ne bodo mogle korenike v globočino spušati, ampak da se bodo le v gornji boljši zemlji razprostirale. Ravno to se dá tudi napraviti, če je gornja zemlja slaba; to se pa napravi, če se poveršnja zemlja od